

ปรีดี เกษมทรัพย์

นิติปรัชญา

Philosophy of Law

แก้ไขเพิ่มเติม

กิตติศักดิ์ ปรกติ

โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ภาค ๑ บทนำทางทฤษฎี.....	๑๕
บทที่ ๑ การแบ่งแยกศาสตร์ออกเป็นสาขาต่าง ๆ.....	๒๕
ข้อคิดว่าด้วยศาสตร์	๒๕
การแบ่งแยกศาสตร์ออกเป็นสาขาต่าง ๆ	๒๖
ข้อคิดว่าด้วยศาสตร์เฉพาะกับศาสตร์ทั่วไปหรือปรัชญา	๒๘
ศาสตร์เฉพาะ	๒๘
วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	๒๙
ศาสตร์ทางวัฒนธรรม	๒๙
สังคมศาสตร์	๒๙
มนุษยศาสตร์	๒๙
ศาสตร์สากลหรือปรัชญา	๓๒
อภิปรัชญา	๓๓
ญาณวิทยา	๓๓
จริยศาสตร์	๓๔
สุนทรียศาสตร์	๓๕
ปรัชญาเฉพาะ	๓๕
ลักษณะพิเศษและภารกิจของวิชาปรัชญา	๓๗
การแบ่งแยกศาสตร์ด้วยวิธีต่าง ๆ	๓๗
บทที่ ๒ วิชานิติศาสตร์.....	๔๑
การแบ่งสาขาในวิชานิติศาสตร์	๔๑
วิชานิติศาสตร์โดยแท้	๔๒

วิชานิติศาสตร์ทางข้อเท็จจริง	๔๕	บทที่ ๔ สมัยโบราณ.....	๘๗
ประวัติศาสตร์กฎหมาย	๔๕	ความสำคัญของกรีก	๘๗
ประวัติศาสตร์หลักกฎหมาย	๔๕	ความคิดเกี่ยวกับกฎหมายและความยุติธรรมในนิยายปรัมปรา	๘๕
ประวัติศาสตร์สากลของกฎหมาย	๔๖	โซลอนและการปกครองโดยกฎหมายตามดุล	๕๑
ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย	๔๘	ละครโศกนาฏกรรมเรื่องแอนติโกนี	๕๒
ภาคกฎหมายไทยดั้งเดิม	๔๕	ความคิดทางปรัชญาในระยะก่อตัว	๕๓
ภาคกฎหมายไทยสมัยใหม่	๕๑	โซฟิสต์	๕๖
สังคมวิทยากฎหมาย	๕๓	Protagoras :	๕๘
วิชานิติศาสตร์ทางคุณค่า	๕๖	Callicles	๕๘
วิชากฎหมายเปรียบเทียบ	๕๖	Thrasymachus	๕๕
ประโยชน์ของการศึกษากฎหมายเปรียบเทียบ	๕๘	โสกราตีส	๑๐๒
วิชานิติบัญญัติ	๖๑	ทฤษฎีความรู้ของโสกราตีส	๑๐๒
บทที่ ๓ นิติปรัชญา.....	๖๕	จริยศาสตร์ของโสกราตีส	๑๐๕
นิติปรัชญาคืออะไร	๖๕	สถานะของโสกราตีสในประวัติศาสตร์	๑๐๗
อภิปรัชญากฎหมาย	๖๖	พลาโต	๑๐๘
ญาณวิทยากฎหมาย	๖๖	ทฤษฎีความรู้ของพลาโต	๑๑๐
จริยศาสตร์กฎหมาย	๖๗	คำสอนว่าด้วย “แบบ” ของพลาโต	๑๑๘
นิติปรัชญา	๖๘	ปรัชญาว่าด้วยธรรมชาติ	๑๒๓
นิติปรัชญาเป็นปรัชญา หรือเป็นนิติศาสตร์	๖๘	คำสอนว่าด้วยจิตใจมนุษย์	๑๒๕
นิติปรัชญา : พิจารณาตามระดับความคิดในทางนิติศาสตร์	๖๕	คำสอนว่าด้วยการเมืองและรัฐ	๑๒๘
นิติปรัชญากับ Jurisprudence ของอังกฤษ	๗๖	ปรัชญากฎหมายของพลาโต	๑๓๓
ความหมายของคำว่า Jurisprudence	๗๗	สถานะของพลาโตในทางประวัติศาสตร์	๑๓๔
ทฤษฎีกฎหมายของ John Austin	๗๘	อริสโตเติล	๑๓๖
อิทธิพลของ John Austin ในประเทศอังกฤษ	๘๑	อริสโตเติลวิจารณ์พลาโต	๑๓๖
อิทธิพลของ John Austin ในประเทศไทย	๘๒	คำสอนว่าด้วยวิวัฒนาการ แบบ (From) Nature, Telos	๑๓๘
ภาค ๒ บทนำทางประวัติศาสตร์.....	๘๓	รูปแบบการปกครองและการเปลี่ยนแปลงของการปกครอง	๑๔๐
ความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ความคิด	๘๓	ความยุติธรรมตามธรรมชาติและตามที่มนุษย์สมมติขึ้น	๑๔๑
ทำไมจึงศึกษาเฉพาะแต่ความคิดของตะวันตก	๘๔	ความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วนและในการแลกเปลี่ยนทดแทน	๑๔๒
		มนุษย์เป็น Social Being และหลักกฎหมายเป็นใหญ่	๑๔๒

กฎหมายและหลักความเป็นธรรม	๑๔๒	กฎหมายสมัยใหม่	๑๕๔
สโตอิก	๑๔๓	ลักษณะสำคัญของกฎหมายสมัยใหม่	๑๕๘
Epicureanism และ Stoicism	๑๔๓	บทที่ ๗ ความคิดกฎหมายธรรมชาติสมัยใหม่.....	๒๐๕
ซีเซโร	๑๔๖	ข้อความเบื้องต้น	๒๐๕
นิติศาสตร์โรมัน	๑๕๐	ยุคแห่งการจัดระบบ (Systematiker)	๒๐๖
บทที่ ๕ สมัยกลาง.....	๑๕๕	ฮูโก โกรซียุส (Hugo Grotius)	๒๑๐
สภาพการณ์ทั่วไปในสมัยกลาง	๑๕๕	โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes)	๒๑๔
ความคิดและความเชื่อพื้นฐานของศาสนาคริสต์	๑๖๑	ซามูเอล ปูเฟนดอร์ฟ (Samuel Pufendorf)	๒๑๗
อิทธิพลทางความคิดของศาสนาคริสต์	๑๖๓	ยุควิเคราะห์	๒๒๑
ทัศนะของชาวคริสต์ต่อกฎหมาย	๑๖๓	จอห์น ล็อก (John Locke)	๒๒๒
การนับถือ Authority ในสมัยกลาง	๑๖๔	มองเตสกีเอร์ (Montesquieu)	๒๒๕
หลักเอกภาพและหลักกฎหมายเป็นสิ่งสูงสุด	๑๖๔	คริสเตียน โทมาซียุส (Christian Thomasius)	๒๒๕
นักบุญออกัสติน	๑๖๗	ฌอง ชัก รุสโซ (Jean Jacques Rousseau)	๒๓๑
นักบุญโทมัส อไควนัส	๑๗๑	ยุคสังเคราะห์	๒๓๓
การตกสู่ห้วงบาปของมนุษย์ (The Fall)	๑๗๒	บทที่ ๘ ความคิดสำนักประวัติศาสตร์.....	๒๓๗
การแบ่งกฎหมายออกเป็น ๔ ประเภท	๑๗๓	ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์	๒๓๗
กฎหมายนิรันดร	๑๗๓	สาระสำคัญของความคิดสำนักประวัติศาสตร์	๒๔๑
กฎหมายธรรมชาติ	๑๗๔	ข้อเสนอของสำนักประวัติศาสตร์	๒๔๓
กฎหมายศักดิ์สิทธิ์	๑๗๖	ทฤษฎีกฎหมาย	๒๔๗
กฎหมายมนุษย์	๑๗๗	ทฤษฎีวิวัฒนาการของกฎหมาย	๒๔๗
สรุปและประเมินค่า	๑๗๕	ทฤษฎีว่าด้วยนิติศาสตร์	๒๔๕
บทที่ ๖ สมัยใหม่ : รัฐสมัยใหม่และกฎหมายสมัยใหม่.....	๑๘๑	ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับทฤษฎีนิติบัญญัติ	๒๕๒
สภาพการณ์ทั่วไปในสมัยใหม่	๑๘๑	บทที่ ๙ ความคิดสำนักกฎหมายบ้านเมือง.....	๒๕๗
การอุบัติขึ้นของรัฐสมัยใหม่	๑๘๔	ภูมิหลังทางความคิด	๒๕๗
การยกย่องอำนาจรัฐของมาเคียเวลลี	๑๘๔	สำนักกฎหมายบ้านเมืองในฝรั่งเศส	๒๖๑
ความคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยของ ฌอง โบแดง	๑๘๖	สำนักกฎหมายบ้านเมืองในเยอรมัน	๒๖๓
ลักษณะพิเศษของรัฐสมัยใหม่	๑๘๕	ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับ Legal Positivism	๒๖๗
ชนชั้นกลางและความคิดเสรีนิยม	๑๕๑		

บทที่ ๑๐ แนวความคิดคัดค้านสำนักกฎหมายบ้านเมือง.....	๒๗๕
แนวความคิดคัดค้านสำนักกฎหมายบ้านเมืองในฝรั่งเศส	๒๗๕
Francois Géný	๒๗๗
Leon Duguit	๒๗๘
แนวความคิดคัดค้านสำนักกฎหมายบ้านเมืองในเยอรมัน	๒๘๐
Rudolf von Jhering	๒๘๐
Eugen Ehrlich	๒๘๑
Free Law Movement	๒๘๒
แนวความคิดคัดค้านสำนักกฎหมายบ้านเมืองในกลุ่มประเทศแองโกลอเมริกัน	๒๘๓
Roscoe Pound	๒๘๓
ความโน้มเอียงทางสังคมวิทยากฎหมาย	๒๘๘
Joseph Kohler	๒๙๑
 ภาค ๓ ปัญหาพื้นฐานบางประการ.....	๒๙๕
บทที่ ๑๑ วิวัฒนาการของกฎหมาย และความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายกับศีลธรรมและจารีตประเพณี.....	๒๙๕
วิวัฒนาการของกฎหมาย	๒๙๕
การคลี่คลายตัวของกฎเกณฑ์ความประพฤติในสังคม	๒๙๖
ศีลธรรม-จารีตประเพณี	๒๙๘
หลักกฎหมาย	๓๐๐
กฎหมายที่บัญญัติขึ้น	๓๐๑
รูปแบบของกฎหมายที่ปรากฏตัวในสังคม	๓๐๔
ข้อสังเกตจากการศึกษาวิวัฒนาการของกฎหมาย	๓๐๖
ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายกับศีลธรรมและจารีตประเพณี	๓๐๙
การคลี่คลายของกฎหมายจากจารีตประเพณีและศีลธรรม	๓๑๔
 บทที่ ๑๒ กฎหมายคืออะไร ในแง่ของนิติปรัชญา.....	๓๒๕
กฎหมายเป็นคำสั่งของรัฐอธิปไตยจริงหรือ	๓๒๕

สำนักกฎหมายบ้านเมือง	๓๓๐
สำนักธรรมนิยม	๓๓๒
สำนักประวัติศาสตร์	๓๓๕
เปรียบเทียบความคิดของสำนักธรรมนิยมกับสำนักประวัติศาสตร์	๓๓๖
กฎหมายเกิดขึ้นอย่างไร	๓๓๗
 บทที่ ๑๓ หลักการของวิชาชีพนักกฎหมาย : หลักความยุติธรรม.....	๓๔๓
กฎหมายกับความยุติธรรม	๓๔๓
หลักการของวิชานิติศาสตร์คืออะไร	๓๔๕
ลักษณะของความยุติธรรม	๓๔๗
หลักผิดชอบ-ชั่วดี มีอยู่อย่างไร	๓๔๙
ลักษณะของนักวิชาชีพกฎหมายที่ดี	๓๕๒
หลักการของวิชาชีพนักกฎหมายคือหลักแห่งความยุติธรรม	๓๕๓
 ภาคผนวก.....	๓๕๗
ทฤษฎีกฎหมายสามชั้นของ ดร.ปรีดี โดย สมยศ เชื้อไทย	๓๕๙
ทฤษฎีกฎหมายสามชั้นมองในแง่กฎหมายอาญา โดย แสง บุญเฉลิมวิภาส	๓๗๒
ตำราและเอกสารแนะนำ	๓๗๕